

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum sit aliqua relatio inter Deum & creaturam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD QUINTVM dicendum, q̄ in quantum species intelligibilis eminentior est in aliquo, tanto ex ea relinquitur perfectior cognitio. sicut ex specie lapidis in intellectu quam in sensu. Vnde per hoc Deus perfectissime potest cognoscere res per suam essentiam, in quantum sua essentia est supereminens similitudo rerum, & non adæquata.

AD SEXTVM dicendū, q̄ inter creaturā, & Deum est duplex similitudo. Vna creaturæ ad intellectum diuinū, & sic forma intellecta p̄ Deū est vnus ratio nis cū re intellecta: licet non habeat eūdem modū essendi, q̄a forma intellecta est tantū in intellectu, forma autem creaturæ est vt in re. Alio modo s̄m q̄ ipsa diuina essentia est omnium rerum similitudo superexcellens, & nō vnus rōnis. Et ex hoc modo similitudinis contingit q̄ bonum & huiusmodi prædicantur cōmuniter de Deo, & creaturis, nō autē ex primo. Non enim hæc est ratio Dei cū dicitur, Deus est bonus, quia bonitatē creaturæ intelligit: cum iam ex dictis pateat, q̄ nec etiam domus quæ est in mente artificis, cum domo quæ est in materia vniuoce dicitur domus.

In corp. art. & art. 5.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ agens æquiuocum oportet esse prius, quā agens vniuoce: quia agēs vniuoce non habet causalitatem super totam speciem, alias esset causa sui ipsius, sed solum super aliquod indiuiduum speciei: agens autem æquiuocū habet causalitatem super totam speciem, vnde oportet primum agens esse æquiuocum.

AD PRIMUM vero q̄ in contrariū obijcitur dicendum, q̄ Philosophus loquitur de communitate naturaliter, & non logice. Ea vero quæ habent diuersū modum essendi, non cōmunicant in aliquo secundum esse quod considerat naturalis: possunt tñ cōmunicare in aliqua cōmuni intentione quā considerat logicus. Et præterea etiā secundum naturales corpus elementare, & celeste non sunt vnus generis: sed s̄m logicum sunt. Nihilominus tamen Philosophus non intendit excludere analogicā cōmunitatem, sed solum vniuoce. Vult n. ostendere q̄ corruptibile, & incorruptibile nō cōmunicāt in genere.

AD SECUNDVM dicendū, q̄ licet diuersitas generis tollat vniuoce: non tamen tollit analogiam. Quod sic patet. Sanum enim secundum quod dicitur de vrina est in genere signi: secundum vero quod dicitur de medicina, est in genere causæ.

D. 114. Ca. 9. a medio scilicet. D. 111. Et 112. Et 1064.

AD TERTIVM dicendū, q̄ Deus nullo modo dī, esse similis creaturæ, sed econtrario: quia ut dicit Dion. 9. cap. de Diu. nom. in causa, & causatis non recipimus similitudinis conuersionē, sed solum in coordinatis. homo enim nō dicitur similis suæ imagini, sed econtrario propter hoc q̄ forma illa secundum quam attenditur similitudo per prius est in homine quā in imagine. Et ideo Deum creaturis similem non dicimus, sed econtrario.

D. 1164.

Cap. 9. de diu. n. om. a medio. illius.

AD QVARTVM dicendū, q̄ cum dī, nulla creatura est similis Deo, ut eodē c. dicit Dion. hoc intelligendum est s̄m q̄ causata minus habent a sua causa, ab ipsa incomparabiliter deficientia. Quod non est intelligendum secundum quantitatem participati, sed alijs duobus modis, sicut supra dictum est.

In corp. ar.

AD QUINTVM dicendum, q̄ s̄m accūs nō potest esse aliquid simile substantiæ similitudine, quæ attenditur s̄m formā vnus rōnis: sed secundum similitudinem quæ est inter causatum, & causam nihil prohibet. Nam primam substantiam oportet esse causam omnium accidentium. Et similiter dicendū ad sextū.

AD SEPTIMVM dicendū, q̄ albedo nec est in genere numeri, nec est principium generis: & iō nulla similitudo vnus ad alterum attendit. Deus autē est principium oīs generis: & ideo ei omnia aliquid similitudinis. AD OCTAVVM dicendum, quod ratio illa procedit de his, quæ communicant in genere vel in materia, qualis conditio non est Dei ad creaturas.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum sit aliqua relatio inter Deum & creaturam.

QVINTVM queritur vtrum sit aliqua relatio inter Deum & creaturam. Et videtur q̄ non. Relatiua enim sunt simul secundum Philosophum: sed creatura non potest simul esse cum Deo: Deus enim omnibus modis est prior creatura: ergo nulla relatio potest esse inter creaturam & Deum.

¶ 2 Præ. Inter quæcunque est aliqua relatio, est eorum aliqua adinuicē cōparatio: sed inter Deū & creaturā nō est cōparatio, ea n. quæ non sunt vnus generis, nō sunt cōparabilia: sicut numerus & linea, ergo nō est aliqua relatio inter Deum & creaturam.

¶ 3 Præ. In quocunq; genere est vnus relatiuorū, est et aliud: sed Deus non est in eodem genere cum creatura. ergo nō possunt relatiue adinuicem dici.

¶ 4 Præ. Creatura non potest esse opposita creaturæ, quia oppositum nō est causa sui oppositi: sed relatiua adinuicem opponuntur. ergo non potest esse relatio inter creaturam & Deum.

¶ 5 Præ. De quocunq; aliquid de nouo incipit dici, aliquo modo potest dici factum. ergo sequitur si aliquid relatiue ad creaturam de Deo dicitur, q̄ Deus aliquo modo sit factus, quod est impossibile: cum ipse sit immutabilis.

¶ 6 Præ. Omne quod prædicatur de aliquo, prædicatur de eo aut per se, aut p̄ accidens: sed ea quæ imponunt relationē ad creaturā nō prædicantur de Deo per se, quia hōi prædicata ex necessitate & semp̄ prædicantur, nec iterum per accidens. ergo nullo modo aliqua talia relatiua de Deo prædicari possunt.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit 6. vel 9. de Trinitate, quod creator relatiue dicitur ad creaturam, sicut dominus ad seruū.

RESPON. Dicendū, q̄ relatio in hoc differt a quantitate & qualitate: quia quantitas & qualitas sunt eadem accidentia in subiecto remanentia, relatio autē non significat, vt Boetius dicit in lib. de Trinitate, vt in subiecto manens: sed vt in trāsitu quodā ad aliud vnde & Porretani dixerunt relationes nō esse inherentes, sed assistentes: quod aliquid relatiue verum est, vt posterius ostendetur. Quod autem attribuitur alicui vt ab eo in aliud procedens, nō facit cōpositiōnē cum eo, sicut nec actio cum agente. Ex propter hoc etiam probat Philosophus 5. Physicor. q̄ in ad aliquid non potest esse motus: quia sine aliqua mutatione eius quod ad aliud refertur, potest relatio determinari ex sola mutatione alterius. Sicut etiā de actione patet, q̄ non est motus secundum actionem nisi metaphorice, & improprie: sicut exiens de loco in actum mutari dicimus, quod non esset si relatio vel actio significaret aliquid in subiecto manens. Et hoc autem apparet, quod non est contra rationem simplicitatis alicuius, multitudo relationum, quæ est inter ipsum & alia: immo quanto simplicior est, tanto concomitantur ipsum plures relationes. Quanto enim aliquid est simplicius, tanto vtriusque est.

est minus limitata: vnde ad plura se extendit sua causalitas. Et ideo in libro de Causis dicitur, qd omnis virtus vnita plus est infinita, q virtus multiplicata. Oportet autem intelligi aliquam relationem inter principium, & ea quae a principio sunt: non solum quidem relationem originis, secundum qd principia oriuntur a principio, sed etiam relationem diuersitatis: quia oportet effectum a causa distingui, cum nihil sit causa sui ipsius. Et ideo ad summam Dei simplicitatem consequitur, quod infinita habitudines siue relationes existant inter creaturas & ipsum, secundum quod ipse creaturas producit a seipso diuersas, aequaliter tamen sibi assimilatas.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd illa relatiua sunt simul natura, quae pari ratione mutuo referuntur: sicut pater ad filium, dominus ad seruum, duplum ad dimidium. Illa vero relatiua in quibus non est eadem ratio referendi ex vtraque parte, non sunt simul natura, sed alterum est prius naturaliter, sicut est Philosopho, dicit de sensu & sensibili, scientia & scibili. Et sic patet qd non oportet qd Deus & creatura sint simul natura, cum non sit eadem ratio referendi ex vtraque parte. Nihilominus autem non est necesse in illis etiam relatiuis, quae sunt simul natura, quod subiecta sint naturaliter simul: sed relationes solae.

AD SECUNDUM dicendum, qd non omnium est comparatio, quorum est relatio adinuicem: sed solum illorum quorum est relatio secundum vnam quantitatem, vel qualitatem, vt ex hoc possit vnum altero dici maius, aut melius, vel albius, vel aliquid huiusmodi. Relationum autem diuersitates possunt adinuicem referri, etiam quae diuersorum generum sunt: ea enim quae diuersorum generum sunt, sunt adinuicem diuersa. Nihilominus tamen quamuis Deus in eodem genere non sit cum creatura, sicut contentum sub genere: est tamen in omnibus generibus sicut principium generis. Et ex hoc potest esse aliqua relatio inter creaturam, & Deum: sicut inter principia & principium.

AD TERTIUM dicendum, qd non oportet subiecta relationum esse vnus generis, sed solum relationes ipsas, vt patet in hoc qd quantitas a quidditate diuersa dicitur. Et tamen vt dictum est non est eadem ratio de Deo & creaturis, sicut de his quae sunt in diuersis generibus, adinuicem nullo modo coordinata.

AD QUARTUM dicendum, qd oppositio relationis in duobus differt ab alijs oppositionibus, quorum primum est qd in alijs oppositis vnum dicitur alteri opponi, in quantum ipsum remouet: negatio enim remouet affirmationem, & secundum hoc ei opponitur. Oppositio vero priuationis & habitus & contrarietatis includunt oppositionem contradictionis, vt 4. Metaphysic. dicitur: non autem est hoc in relatiuis. Non enim per hoc opponitur filius patri, qd ipsum remoueat: sed propter rationem habitudinis ad ipsum. Et ex hoc causatur secunda differentia, quia in alijs oppositis semper alterum est imperfectum, quod accidit ratione negationis quae includitur in priuatione & altero contrariorum; hoc autem in relatiuis non oportet, immo vtrumque considerari potest vt perfectum: sicut patet maxime in relatiuis aequalitatis, & in relatiuis originis, vt aequale, simile, pater, & filius. Et ideo relatio magis potest attribui Deo, quam aliae oppositiones. Ratione quidem prima differentia potest attendi oppositio relationis inter creaturam & Deum, non autem alia oppositio: cum ex Deo sit magis creaturarum positio, qd earum remotio: est tamen aliqua habitudo creaturarum ad Deum.

A Ratione vero secunda differentia est in ipsis diuinis personis (in quibus nihil imperfectum esse potest) oppositio relationis, & non alia, vt posterius apparebit.

AD QUINTUM dicendum, qd cum fieri sit proprie mutari, non est secundum relationem nisi per accidens. s. mutato eo ad quod consequitur relatio: ita nec fieri. Corpus enim mutatum secundum quantitatem sit aequale, non qd mutatio per se aequalitatem respiciat: sed per accidens se habet ad ipsam. Et tamen non oportet, qd ad hoc qd de aliquo relatio aliqua de nouo dicatur, qd aliqua mutatio in ipso fiat: sed sufficit qd fiat mutatio in aliquo extremorum: causa enim habitudinis inter duos est aliquid inhaerens vtrique. Vnde ex quacumque parte fiat mutatio illius quod habitudinem causabat, tollitur habitudo quae est inter vtrumque. Et secundum hoc, per hoc qd in creatura aliqua mutatio fit, aliqua relatio de Deo incipit dici. Vnde ipse non potest dici factus, nisi metaphorice: quia se habet ad similitudinem facti, in quantum de Deo aliquid nouum dicitur. Et sic dicimus, Domine refugium factus est nobis.

AD SEXTUM dicendum, qd huiusmodi relationes cum de Deo dici incipiunt propter mutationem in creatura factam, patet qd causa quare de Deo dicitur est ex parte creaturae: & per accidens de Deo dicuntur. Non quidem accidens, quod in Deo sit vt August. dicit: sed secundum aliquid extra ipsum existens, quod ad ipsum accidentaliter comparatur. Non enim esse Dei a creatura dependet, sicut nec esse aedificatoris a domo. Vnde sicut accidit aedificatori quod domus sit: ita Deo quod creatura. Omne enim dicimus per accidens se habere ad aliquid, sine quo illud esse potest.

ARTICVLVS IX.

Vtrum huiusmodi relationes quae sunt inter creaturas, & Deum, sint realiter in ipsis creaturis.

NONO quaeritur, vtrum huiusmodi relationes quae sunt inter creaturas & Deum, sint realiter in ipsis creaturis. Et videtur qd non. Aliquae enim relationes inueniuntur, in quibus ex nulla parte relatio aliquid realiter ponit: sicut Auic. dicit de relatione quae est inter ens, & non ens: sed nulla extrema relationis magis adinuicem distant, quam Deus & creatura. ergo ista relatio non ponit aliquid realiter ex parte neutra.

¶ 1. Praet. Oe illud negandum est, ad quod sequitur processus in infinitum: sed si in creatura relatio ad Deum sit res aliqua, erit procedere in infinitum. Relatio enim illa aliquid creatum erit, si est res quaedam: & ita erit alia relatio ipsius ad Deum pari ratione, & sic in infinitum. Non ergo ponendum est quod in creatura ad Deum relatio, sit res aliqua.

¶ 2. Praet. Nihil refertur nisi ad determinatum, & vnum, vt dicitur 4. Metaphysic. vnde duplum non refertur ad quodlibet, sed ad dimidium: & pater ad filium, & sic de alijs. Oportet ergo secundum differentiam eorum quae referuntur, esse differentias eorum ad quae fit relatio: sed Deus est vnum ens simpliciter, ergo non potest ad ipsum fieri relatio omnium creaturarum, aliqua relatione reali.

¶ 3. Praet. Secundum hoc creatura refertur ad Deum, secundum qd ab ipso procedit, sed creatura procedit a Deo secundum ipsam substantiam, ergo secundum suam substantiam refertur ad Deum, & non secundum aliquam relationem superuenientem.

¶ 4. Praet. Relatio est aliquid medium inter extrema relationis, sed nihil potest esse realiter medium inter Deum

Quaest. dist. S. Thomae. K 2 & crea.

Q. 8. sequa.

D. 8. in dial. 87. q. 41.

Lib. 4. meta. cap. 10. circa finem.

Li. 4. con. 26. cono. 9.

propof. com. 3. in opa Arist. text.

predic. aliquid a dio 10. 4.

D. 44.

fol. ad 25.